

Nieuwsbegrip Extra

Met enige regelmaat ontwikkelt Nieuwsbegrip in opdracht van bedrijven of maatschappelijke organisaties een speciale thema's. Bedrijven die ons vragen om zulke lessen te ontwikkelen, doen dit vaak in het kader van 'maatschappelijk verantwoord ondernemen'. Ideële organisaties brengen via de les het maatschappelijke onderwerp waarop zij zich richten onder de aandacht.

De Nieuwsbegrip Extra-lessen worden mogelijk gemaakt door financiering van de externe opdrachtgever. De inhoud van de lessen wordt echter ontwikkeld door en valt volledig onder verantwoordelijkheid van de Nieuwsbegripredactie.

Handleiding Nieuwsbegrip over *Stadsboerderijen*, niveau A

Vooraf

Deze les is ontwikkeld in samenwerking met de Afdeling Natuur- en Milieueducatie van de gemeente Den Haag. Stadsboerderij *De Woelige Stal* in Den Haag werd geopend op 27 juni 1973. Het was de eerste stadsboerderij in een stedelijk gebied. Deze boerderij bestaat in 2023 dus 50 jaar en daarom wil de gemeente Den Haag deze mooie stadsboerderij in het zonnetje zetten en onder de aandacht brengen middels deze les. In deze les leren de leerlingen meer over het fenomeen stadsboerderijen in Nederland en de functie van deze boerderijen. In het bijzonder horen ze meer over *De Woelige Stal*, de oudste stadsboerderij in Den Haag. Wil je meer weten over de stadsboerderijen in Den Haag kijk dan op <http://www.denhaag.nl/stadsboerderijen>. Meer over *De Woelige Stal* lees je op <https://www.denhaag.nl/nl/in-de-stad/vrije-tijd-en-recreatie/stadsboerderij-de-woelige-stal-centrum.htm>. En meer over de activiteiten vanwege het 50-jarig bestaan van de kinderboerderij vind je op www.milieueducatedenhaag.nl/site/Activiteiten+Stadsboerderijen.

Lesoverzicht

Onderwerp	<i>Stadsboerderijen</i>
Lesdoel	De leerlingen lezen de tekst actief aan de hand van sleutelvragen. De leerlingen beantwoorden ook vragen over woorden uit de tekst en leiden de betekenissen van woorden uit de tekst af.
Leesdoel	De leerlingen kunnen vertellen wat stadsboerderijen zijn en wat de functies van kinderboerderijen zijn. Ook weten ze wat er op kinderboerderijen te doen is en waarom het dit jaar feest is op stadsboerderij <i>De Woelige Stal</i> .
Opdracht 1	Actief lezen, vragen stellen en sleutelvragen beantwoorden
Opdracht 2	Sleutelschema: Een mindmap maken
Opdracht 3	Vragen over woorden uit de tekst beantwoorden
Opdracht 4	Feest op <i>De Woelige Stal</i> (extra opdracht 1)
Opdracht 5	Waar komt voedsel vandaan? (extra opdracht 2)
Opdracht 6	Een gedicht, slagzin, rap of wens voor de kinderboerderij (extra opdracht 3)
Referentieniveau	De tekst is geschreven op Nieuwsbegripniveau A en sluit aan bij referentieniveau <1F

Materiaal

Voor elke leerling:

- de tekst *Stadsboerderijen: een stukje natuur in de stad* (niveau A);
- bijbehorende opdrachten voor niveau A;
- voor abonnees van Nieuwsbegrip: de strategiekaart *Ophelderen van onduidelijkheden* en de woordhulp (op de website bij Basismateriaal).

Woordenschat (NB met deze woorden zijn geen online-oefeningen beschikbaar):

beleven	= meemaken
ontmoeten	= tegenkomen
allerlei	= verschillende soorten
daarnaast	= ook
in contact brengen met	= laten kennismaken met
omgaan met	= bezig zijn met
terecht kunnen	= ergens heen kunnen
opknappen	= weer in orde maken als het oud of kapot is
regelmatig	= vaak
organiseren	= regelen

Opdrachten

Toelichting

Actief lezen en sleutelvragen

In de basislessen van Nieuwsbegrip ligt de nadruk op het onderdeel Actief lezen. Onder actief lezen verstaan we het lezen van de tekst in drietallen, waarbij leerlingen in interactie met elkaar bespreken waar de tekst over gaat. Hierbij zijn ze gericht op de inhoud. Bij het actief lezen is het de bedoeling dat de leerlingen voorspellen, onduidelijkheden ophelderen en zelf vragen stellen. Hiervan maken ze notities op het werkblad Actief lezen. De sleutelvragen stimuleren leerlingen om verbanden te doorzien, afleidingen te maken en de tekst samen te vatten. Deze activiteiten zijn erop gericht de leerlingen te ondersteunen in het vormen van een mentaal plaatje van de tekst.

Werkwijze

- Introduceer het onderwerp klassikaal. Wat weten de leerlingen van het onderwerp? Wat verwachten ze in de tekst te lezen?
- Vertel de leerlingen het gegeven leesdoel en bespreek de uitleg. Wijs de leerlingen zo nodig op de strategiekaart *Ophelderen van onduidelijkheden*.
- Leerlingen die dat aankunnen gaan zelfstandig aan de slag. Zij werken (indien mogelijk) in drietallen met de tekst en het werkblad Actief lezen met de sleutelvragen. In opdracht 3 maken de leerlingen een mindmap bij de tekst.
- Begeleid zelf een instructiegroepje. Maak daarbij gebruik van de modeltekst, de sleutelvragen en de hulpvragen. De leerlingen kunnen daarnaast de strategiekaart *Ophelderen van onduidelijkheden* gebruiken. Laat de leerlingen na verlengde instructie zelf werken aan opdracht 2 en 3. Opdracht 4, 5 en 6 zijn extra opdrachten. Bedenk van tevoren welke van deze opdrachten je kiest (mag uiteraard ook

allemaal) en kijk daarbij naar wat er mogelijk is en wat jouw klas aankan.

- Nabespreking: check of lesdoel en leesdoel bereikt zijn. Laat de leerlingen eventueel zelf hun antwoorden controleren en bespreek waar ze moeite mee hadden.
- Neem de werkbladen Actief lezen in om inzicht te krijgen in het werk van de verschillende groepjes.

OPDRACHT 1

klassikaal/
 drietallen

Actief lezen en sleutelvragen beantwoorden

1. Introduceer het onderwerp klassikaal. Wat weten de leerlingen over stadsboerderijen of kinderboerderijen? Zijn ze er weleens geweest? Wat kun je daar zien? Wat verwachten ze in de tekst te lezen?
2. Geef uitleg over de werkwijze bij Actief lezen. Bespreek de lesdoelen. Vertel ook wat het leesdoel is. **Leesdoel:** De leerlingen kunnen vertellen wat stadsboerderijen zijn en wat de functies van kinderboerderijen zijn. Ook weten ze wat er op kinderboerderijen te doen is en waarom het dit jaar feest is op stadsboerderij *De Woelige Stal*.
3. Werk klassikaal of in groepjes bij het lezen van de tekst. Maak gebruik van onderstaande modeltekst, de sleutelvragen en de hulpvragen.
4. De leerlingen gaan daarna zelfstandig aan de slag. Bespreek klassikaal de antwoorden op de sleutelvragen.

Modelen

Modeltekst

Modelen van de inleiding m.b.t. actief lezen:

Zeg bijvoorbeeld het volgende: *De titel van de tekst is: **Stadsboerderijen: een stukje natuur in de stad**. Wat een 'stadsboerderij' precies is weet ik niet, maar ik kan het woord splitsen en dan herken ik het woord 'stad' en het woord 'boerderij'. Ik denk dat het dus gaat om een boerderij in de stad. Na de dubbele punt staat ook dat het een stukje natuur in de stad is. Ik denk dat het dus inderdaad gaat om een boerderij in de stad. Dat is wel bijzonder want een boerderij is meestal juist te vinden buiten de stad, ergens midden in de natuur. Ik ben benieuwd wat deze tekst mij daarover gaat vertellen. Ik kijk even naar de kopjes en naar de foto's. Het eerste kopje is:*

Stadsboerderijen of kinderboerderijen. *Zou dit betekenen dat een stadsboerderij hetzelfde is als een kinderboerderij? Het tweede kopje is: **Dieren**. Dit gaat vast over de dieren die je op een stadsboerderij kunt zien. Het volgende kopje is: **Functies van de kinderboerderij**. Ik weet eigenlijk niet precies wat een 'functie' is. Het gaat in ieder geval om iets van de kinderboerderij. O, wacht, ik zie het woord in de woordenlijst onderaan de tekst. Daar staat dat het betekent: waar iets voor bedoeld is. In dit stukje lees ik dus denk ik waar een kinderboerderij voor bedoeld is. En dan het laatste kopje: **Van alles te doen**. In dat stukje gaat het er misschien over wat er allemaal te doen is op een stadsboerderij of kinderboerderij. Ik ben heel benieuwd. Ik weet al wel een beetje wat een kinderboerderij is. Maar ik ben wel heel benieuwd wat deze tekst me erover gaat vertellen. Op de foto's zie ik kinderen die lammetjes aaien en ik lees onder de foto dat staatsboerderij De Woelige Stal 50 jaar bestaat. Dat lijkt me al heel lang. Daar wordt in de tekst misschien ook nog wel iets over gezegd. En die andere foto is een oude foto van diezelfde stadsboerderij.*

*Ik ga nu de inleiding lezen: **Wist jij dat een koe alleen melk geeft als ze een kalfje heeft gekregen? En dat***

een kip dol is op sla? O, dat wist ik eigenlijk niet. **Op een kinderboerderij kun je dat zelf zien.** Hier lees ik het woordje 'dat'. 'Dat' verwijst denk ik naar de dingen die in de twee zinnen hiervoor genoemd worden: van die koe en die kip. En die dingen kun je dus zien op de kinderboerderij. **En er valt nog veel meer te beleven. Er is dus nog meer te doen op een kinderboerderij. In Den Haag vind je, middenin de drukke stad, stadsboerderij De Woelige Stal.** Hier gaat het ineens over een stadsboerderij. Ik weet nog steeds niet of het helemaal hetzelfde is als een kinderboerderij. Maar deze boerderij staat midden in de stad. Zoals ik al dacht is een stadsboerderij dus een boerderij in de stad. **Stel je maar eens voor dat je in de tram zit. Je rijdt langs hoge gebouwen en straten waar alleen maar hier en daar een klein boompje staat. Er zijn drukke kruispunten met veel auto's. En dan zie je opeens twee koeien in de wei staan, met grote bomen eromheen. Ook lopen er geiten en schapen en zie je er kippen. Dat is De Woelige Stal, de oudste stadsboerderij van Den Haag.** Dus die kinderboerderij met al die dieren zie je ineens midden in de stad. Dat is wel bijzonder natuurlijk. En die boerderij heet 'De Woelige Stal', en dat is dus de oudste van de stad Den Haag. **Die bestaat 50 jaar!** Het woord 'die' verwijst denk ik naar 'De Woelige Stal', want daarover gaat het in de zin hiervoor. En het zou goed kunnen dat die stadsboerderij 50 jaar bestaat. Dat is al lang!

Wat hebben jullie mij horen doen? Ik dacht hardop na over de tekst. Ik stelde ook vragen aan mezelf. Dat hoort bij actief lezen. Als je actief leest, sta je ook stil bij woorden die je moeilijk vindt.

Laat een van de leerlingen hardop denkend het volgende stukje lezen.

Leg uit: als je in je groepje actief aan het lezen bent, bespreek je waar elk stukje over gaat. Je stelt vragen en je probeert achter de betekenis van onbekende woorden te komen. Ook bespreek je wat het belangrijkste is van het stukje tekst. Bij elk stukje horen ook sleutelvragen. In de tekst zie je na elk stukje een of meer nummers staan. Bij elk nummer hoort een sleutelvraag. De sleutelvragen beantwoord je tijdens het lezen van de tekst.

Let op: De hulpvragen bij de sleutelvragen hieronder zijn bedoeld als extra aanwijzingen bij de sleutelvragen. Gebruik de hulpvragen alleen als deze relevant zijn voor de leerlingen. Als de leerlingen de sleutelvraag direct kunnen beantwoorden is een hulpvraag waarschijnlijk niet nodig.

Sleutelvragen en hulpvragen

Inleiding

Sleutelvraag 1: Waarom is stadsboerderij De Woelige Stal in het nieuws?

Hulpvraag 1a: Wat wordt er in dit stukje verteld over De Woelige Stal?

Hulpvraag 1b: Lees de laatste twee regels van dit stukje nog een keer.

Hulpvraag 1c: Lees regel 8 nog een keer. Waarnaar verwijst het woord **Die**? (verbanden)

Let op! De eerste hulpvraag bij een stukje is altijd: *Wat heb je in het stukje gelezen?*

Stadsboerderijen of kinderboerderijen

Sleutelvraag 2: Wat is het verschil tussen een stadsboerderij, een kinderboerderij en een dierenweide?

Hulpvraag 2: Lees regel 10-13 nog een keer. Wat wordt daar verteld over stadsboerderijen, kinderboerderijen en dierenweides?

Dieren

Sleutelvraag 3: Wat is er volgens de tekst anders aan de dieren op een kinderboerderij dan aan die op een echte boerderij?

Hulpvraag 3a: Lees regel 18-19. Wat wordt er verteld over de dieren op een echte boerderij? Wat lees je in regel

20-21 over dieren op de kinderboerderij?

Hulpvraag 3b: In regel 20 staat het woord **kennismaken met**. Wat betekent dit? (opheldereren van onduidelijkheden)

Hulpvraag 3c: In regel 21 staat **deze dieren**. Welke dieren worden bedoeld? (verbanden)

Functies van de kinderboerderij

Sleutelvraag 4: Welke functies van de kinderboerderij worden in de tekst genoemd? Noem er drie.

Hulpvraag 4a: In regel 27 staat het woord **Daardoor**. Waarnaar verwijst dit woord? (verbanden)

Hulpvraag 4b: In regel 27 staat het woord **Daar**. Waarnaar verwijst dit woord? (verbanden)

Hulpvraag 4c: Let op de woorden **en, ook** en **verder**. Het zijn *signaalwoorden* voor een opsomming. Hier worden functies van de kinderboerderij opgesomd. (verbanden)

Van alles te doen

Sleutelvraag 5: Waarom worden er dit jaar allerlei leuke dingen georganiseerd op De Woelige Stal?

Hulpvraag 5a: In regel 41 staat het woord **hij**. Wie of wat wordt daarmee bedoeld? (verbanden)

Hulpvraag 5b: Let op het signaalwoord **dus** (regel 42). Na dit woord wordt er een conclusie, een soort gevolg, gegeven. (verbanden)

Hulpvraag 5c: Wat wordt er in regel 47-48 verteld over *De Woelige Stal*?

Sleutelvraag 6: Waarom noemt de schrijver van de tekst aan het eind van de tekst een link? Wat kun je daar vinden?

Hulpvraag 6a: Lees de regels 47-49 nog een goed. Wat wordt daar verteld?

Hulpvraag 6b: In regel 49 staat het woord **dan**. Na dit *signaalwoord* wat je kunt doen als je meer wil weten over wat er allemaal te doen is. (verbanden)

Hulpvraag 6c: In regel 48 staat het woord **er**. Waarnaar verwijst **er**? (verbanden)

Na het lezen

Sleutelvraag 7: Zou jij het leuk vinden om op bezoek te gaan naar een kinderboerderij? Waarom wel of niet?

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

OPDRACHT 2

klassikaal/
drietallen

Sleutelschema

een mindmap

Sleutelschema: een mindmap maken

Bespreek de uitleg over het maken van een mindmap. Bij een mindmap maken de leerlingen een eigen visuele representatie van de tekst. Hierbij gebruiken ze woorden, kleuren, pijlen en tekeningen. Ze mogen er ook hun eigen kennis in verwerken.

Bespreek de gemaakte mindmaps na.

OPDRACHT 3

klassikaal/
drietallen

Vragen over woorden in de tekst beantwoorden

De leerlingen beantwoorden vragen over de betekenis van enkele woorden in de tekst en geven aan hoe ze achter die betekenis zijn gekomen.

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding

OPDRACHT 4klassikaal/
drietallen**Feest op De Woelige Stal (extra opdracht 1)**

In de tekst staat onder het laatste kopje **Van alles te doen** een link naar de website van stadsboerderij *De Woelige Stal*:

www.milieueducatiedenhaag.nl/site/Activiteiten+Stadsboerderijen. Daar is te lezen welke activiteiten er georganiseerd worden voor het 50-jarig bestaan van *De Woelige Stal*.

De leerlingen bekijken in drietallen online de activiteiten en geven aan welke ze zelf zouden willen doen en waarom. Bespreek de gevonden activiteiten.

OPDRACHT 5klassikaal/
drietallen**Waar komt voedsel vandaan? (extra opdracht 2)**

In deze opdracht trekken de leerlingen lijnen van allerlei voedsel naar de boerderijdieren waar het voedsel vandaan komt. Laat de leerlingen in drietallen bedenken waar de lijnen getrokken moeten worden. Tip: Laat de leerlingen voor elk voedsel een andere kleur lijnen gebruiken, dan wordt het eindresultaat iets overzichtelijker.

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

OPDRACHT 6klassikaal/
drietallen**Een gedicht, slagzin, rap of wens voor de kinderboerderij (extra opdracht 3)**

De leerlingen bedenken in groepjes een 'ik ben-gedicht', een slagzin of een rap over een kinderboerderij die ze kennen. Of ze bedenken een mooie wens. Bespreek de uitleg over het gedicht, de slagzin, de rap of de wens. De leerlingen gaan in drietallen aan de slag.

Bespreek het gemaakte werk. Komen enkele genoemde woorden erin voor? Laat leerlingen dit dat willen, hun gemaakte product voorlezen en presenteren aan de klas.

De leerlingen mogen zelf hun eigen product bij een kinderboerderij inleveren, maar je kunt het werk ook verzamelen en gezamenlijk of zelf inleveren.

Werkblad Actief Lezen

Groepje van: _____

Leesdoel: Na het lezen van de tekst weet ik _____

Aantekeningen bij de stukjes

Noteer hieronder belangrijke informatie, onbekende woorden en eigen vragen. Schrijf ook de antwoorden van de sleutelvragen op.

Inleiding

Antwoord op sleutelvraag 1: _____

Stadsboerderijen of kinderboerderijen

Antwoord op sleutelvraag 2: _____

Dieren

Antwoord op sleutelvraag 3: _____

Functies van de kinderboerderij

Antwoord op sleutelvraag 4: _____

Van alles te doen

Antwoord op sleutelvraag 5: _____

Antwoord op sleutelvraag 6: _____

Na het lezen

Antwoord op sleutelvraag 7: _____

Antwoorden

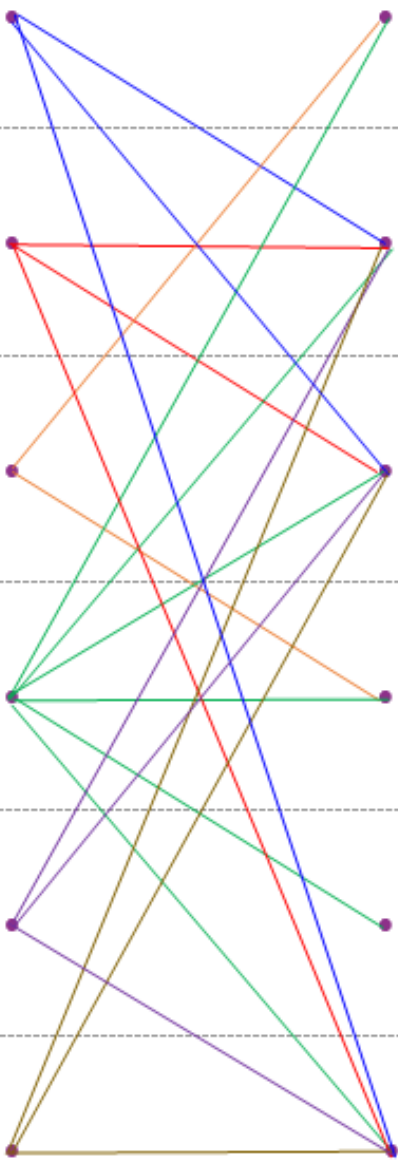

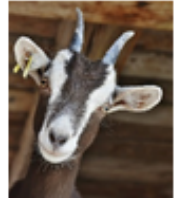

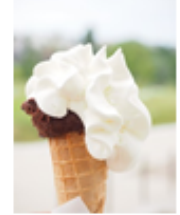

OPDRACHT 1 Sleutelvragen

Tijdens het lezen	
Inleiding	1. Waarom is stadsboerderij <i>De Woelige Stal</i> in het nieuws? <i>De stadsboerderij bestaat 50 jaar.</i>
Stadsboerderijen of kinderboerderijen	2. Wat is het verschil tussen een stadsboerderij, een kinderboerderij en een dierenweide? <i>Een stadsboerderij en een kinderboerderij zijn twee namen voor hetzelfde. Het zijn plekken waar mensen boerderijdieren kunnen ontmoeten. Een dierenweide is ook een kinderboerderij, maar dan vaak kleiner en niet altijd open voor bezoek.</i>
Dieren	3. Wat is er volgens de tekst anders aan de dieren op een kinderboerderij dan aan die op een echte boerderij? <i>De dieren op een kinderboerderij worden niet gehouden voor de productie, maar zijn bedoeld om mensen te laten kennismaken met de dieren op een boerderij.</i>
Functies van de kinderboerderij	4. Welke functies van de kinderboerderij worden in de tekst genoemd? Noem er drie. <i>Mensen kunnen boerderijdieren daar van dichtbij zien. Mensen komen met de boerderijdieren in contact. Kinderen krijgen op een kinderboerderij les over dieren, de natuur en beroepen op een boerderij. Je kunt er terecht met vragen over je eigen huisdieren. Het is een plek waar mensen elkaar ontmoeten. Een bezoek maakt mensen blij, omdat ze lekker buiten bezig zijn in een groene omgeving.</i>
Van alles te doen	5. Waarom worden er dit jaar allerlei leuke dingen georganiseerd op <i>De Woelige Stal</i> ? <i>Stadsboerderij De Woelige Stal bestaat dit jaar 50 jaar.</i> 6. Waarom noemt de schrijver van de tekst aan het eind van de tekst een link? Wat kun je daar vinden? <i>Als je die link volgt dan kom je op internet bij een webpagina met meer informatie. Het gaat om informatie over activiteiten die er te doen zijn omdat De Woelige Stal 50 jaar bestaat. De schrijver had niet voldoende ruimte om dat allemaal in de tekst nog te schrijven. Daarom kun je het nu zelf opzoeken.</i>
Na het lezen	
	7. Zou jij het leuk vinden om op bezoek te gaan naar een kinderboerderij? Waarom wel of niet? <i>Eigen antwoord.</i>

OPDRACHT 3

1. C. meemaken
2. C. tegenkomen
3. verschillende soorten
4. C. ook
5. laten kennismaken met
6. A. ergens geholpen kunnen worden
7. C. vaak

OPDRACHT 5

	boter		kip	
	kaas		koe	
	eieren		geit	
	vlees		kalkoen	
	roomijs		varken	
	melk		schaap	